

Beställningsadress:
Liber Distribution
Publikationstjänst
169 89 STOCKHOLM
Tel 08-690 95 76
Fax 08-690 95 50
E-postadress: skolverket.lds@liber.se
<http://www.skolverket.se>

Beställningsnummer: **99:495**

Skolverkets dnr 99:3248
ISBN 91-89313-61-5

Tryck: Lenanders Tryckeri AB, Stockholm 1999

Dnr 99:3248

Förord

Intresset för fristående grundskolor och gymnasieskolor har under de senaste två åren ökat betydligt. Detta återspeglas både i den politiska och den massmediala debatten. Kommunernas reaktion på det ökade antalet fristående gymnasieskolor har tagit sig olika uttryck. Bland annat debatteras huruvida de fristående gymnasieskolorna är en tillgång eller ett hinder mot den kvalitet som kommunerna är skyldiga att upprätthålla i sina egna gymnasieskolor. Även rimligheten i kostnader för de olika program som kommunerna betalar för varje elev i en fristående gymnasieskola har ifrågasatts.

I och med att fristående gymnasieskolor ökat i antal har också behovet av en sammanfattande bild av fristående gymnasieskolors bakgrund, spridning, antal, styrdokument som reglerar dem, kriterier som skall uppnås för att bli bidragsberättigad m.m. ökat.

Denna rapport om fristående gymnasieskolor har utarbetats för att göra informationen om fristående gymnasieskolor mera lättillgänglig, motsvarande de rapporter som redan är skrivna om fristående grundskolor (*senaste publikation: Fristående grundskolor 1998*).

Rapporten har utarbetats av Anna-Maria Koci.

Stockholm den 25 oktober 1999

Birgitta Fredander
Enhetschef

Anna-Maria Koci
Vik. undervisningsråd

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sammanfattning	5
Inledning	8
Kort historik	8
Aktuella uppgifter	10
Fristående gymnasieskolor - några jämförelser av antal, inriktning och geografisk spridning	10
Antal fristående gymnasieskolor	10
Antal elever i fristående gymnasieskolor	11
Fristående gymnasieskolor och kommunala gymnasieskolor	13
Lärartäthet och lärarkompetens	13
Elevresultat	14
Vad säger styrdokumentet?	15
Villkor för statlig tillsyn och rätt till bidrag enligt skollagen	15
Villkor för statlig tillsyn och rätt till bidrag enligt förordningen om fristående skolor	17
Ansökningsförfarandet	18
Handläggning	18
Huvudmannaskapet i de fristående gymnasieskolorna	19
Kommunernas roll	21
Kommunernas skyldigheter att erbjuda gymnasieutbildning	21
Kommunernas yttrande	21
Kommuners rätt till insyn	22
Kommunala bidrag till fristående gymnasieskolor /kostnad för de olika programmen	23
Avslag	24
Skäl till avslag	25
Överklaganden	25
Tillsyn	28
Skolverkets uppföljning och utvärdering	29
Referenser	30

Bilageförteckning

Bilaga 1	Fristående gymnasieskolor som tar ut elevavgifter enligt senaste tillsyns beslut
Bilaga 2	Förteckning över nationellt fastställda ersättningar för de olika gymnasieprogrammen läsåret 1999/2000 samt jämförelse av de olika beloppens storlek de senaste tre läsåren
Bilaga 3	Förteckning över fristående gymnasieskolor berättigade till bidrag enligt 9 kap. 8 § skollagen

Sammanfattning

Fristående gymnasieskolor är utbildningar vilka ger kunskaper och färdigheter som i stort motsvarar den kommunala gymnasieskolans utbildning på ett nationellt eller specialutformat program. Till denna kategori räknas även internationella¹ skolor och riksinternatskolor².

I Sverige har fristående skolor på gymnasial nivå funnits under hela 1900-talet, då oftast under benämningen privatskolor eller enskilda skolor. Genom förordningen (1984:573) om statsbidrag för fristående skolor på gymnasial nivå, infördes en mer generell och enhetlig reglering av villkoren. Enligt denna förordning ställdes krav på att skolan skulle vara öppen för alla om huvudmannen ville erhålla statligt bidrag.

Den stora förändringen för de fristående gymnasieskolorna kom genom riksdagsbeslut 1993 då fristående gymnasieskolor fick lagfäst rätt till bidrag från elevernas hemkommuner. Bestämmelserna i 9 kap. 8 § skollagen (1985:1100) började tillämpas den 1 juli 1994 men har därefter delvis ändrats (1996:10).

Rätten att starta och driva fristående skolor över grundskolenivå har allmänt betraktats som en del av näringsfriheten. Eftersom utbildningen efter grundskolan är en frivillig skolform behövs det inte något formellt "godkännande" för att bedriva utbildning på gymnasienivå. Däremot ställer staten vissa krav på fristående gymnasieskolor som ansöker om rätt till bidrag och statlig tillsyn.

Stor vikt läggs vid att utbildningen vid de fristående gymnasieskolorna präglas av de grundläggande värden och de allmänna mål som finns angivna i skollagen. Värdegrunden tydliggörs av läroplanen för de frivilliga skolformerna (Lpf 94) men kommer också till uttryck i de olika kursplanerna.

Enligt skollagen kan fristående skolor ha konfessionell inriktning. Undervisningen i den egna trosläran får dock inte ersätta den undervisning som ges inom det offentliga skolväsendet i ämnet religionskunskap.

Enligt skollagen 9 kap. 10 § får Fristående gymnasieskolor med rätt till bidrag endast ta ut elevavgifter som är skäligen med hänsyn till de särskilda kostnader som skolan har förutsatt att kostnaderna kan anses rimliga för verksamheten enligt Skolverkets bedömning.

¹ En internationell gymnasieskola avser en fristående skola med gymnasial utbildning som har en annan internationell inriktning än den som får finnas i gymnasieskolan eller vid en fristående gymnasieskola. De internationella skolorna regleras i förordningen (1996:1398) om statsbidrag till internationella skolor. Läsåret 1999/2000 är två internationella skolor verksamma i Sverige: Tyska skolan och Lyceé Français St. Louis.

² Med riksinternatskola avses en skola som motsvarar grund- och / eller gymnasieskolan och som i första hand är till för utlandssvenska elever. De tre riksinternatskolorna som är verksamma läsåret 1999/2000 - Lundsbergs skola, Sigtunaskolan humanistiska läroverk, och Grennaskolan - regleras i förordningen (1991:1080) om riksinternatskolor.

Av 73 verksamma fristående gymnasieskolor läsåret 1999/2000 har 11 skolor rätt att ta ut elevavgifter. Elevavgifterna varierar skolorna emellan men ligger mellan 1 000-5 500 kronor per elev och termin.

Läsåret 1998/1999 fanns det i Sverige 60 verksamma fristående gymnasieskolor (tre riksinternat ej medräknade). Av dessa var 25 skolor lokaliserade i Stor-Stockholm. Inför läsåret 1999/00 återkallade Skolverket rätten till bidrag för en av dessa skolor.

Antalet elever i fristående gymnasieskolor var samma läsår 8 822. Det motsvarar cirka 2,8 procent av det totala elevantalet i landets gymnasieskolor. Av dessa 8 822 elever var 5 012 (56,8 procent) flickor och 3 810 (43,2 procent) pojkar. Cirka 970 (11 procent) av eleverna hade utländsk bakgrund.

Av landets 288 kommuner fanns det läsåret 1998/99 fristående gymnasieskolor i 35 av dem. I 28 av landets 288 kommuner gick mer än 6 procent av kommunernas elever i fristående gymnasieskola. Värt att notera är att flera av de kommuner som har en hög andel elever i fristående gymnasieskolor inte har någon fristående gymnasieskola i sin kommun.

Läsåret 1999/2000 har 14 nya skolor startat sin verksamhet. Sedan ansökan om rätt till bidrag och statlig tillsyn från och med den 1 april 1997 ställs till Skolverket, har 59 ansökningar behandlats. Ansökningarna har gällt både rätt till bidrag för nya skolor och huvudmän samt rätt till bidrag för nya program i redan verksamma skolor.

Den 1 april 1999 tog Skolverket emot ca 90 nya ansökningar. Det är det högsta antalet ansökningar om rätt till bidrag och statlig tillsyn för fristående gymnasieskolor Skolverket tagit emot hittills.³ Även denna gång är ansökningarna en blandning av nya skolor och huvudmän, huvudmän som vill starta flera skolor eller skolor som har rätt till bidrag men vill utöka med fler program.

Vanligaste huvudmanformerna för fristående gymnasieskolor är aktiebolag och stiftelser. Läsåret 1999/00 hade 32 av de bidragsberättigade skolorna stiftelse som huvudman och 29 aktiebolag som huvudman.

Samma huvudman kan söka för flera skolor, något som är särskilt förekommande i 1999 års ansökningsomgång. Av 90 ansökningar om start läsåret 2000/2001 står 12 huvudmän bakom 42 av dem. Sju av dessa tolv huvudmän är aktiebolag.

³ Den 1 april 1997 tog Skolverket emot 19 ansökningar, 1 april 1998 hade antalet ökat till 40 ansökningar.

Denna rapport behandlar endast fristående gymnasieskolor och syftar till att ge en sammanfattande bild av dem.⁴

Rapporten inleds med ett stycke om de fristående gymnasieskolornas bakgrund och historia i Sverige. Därefter följer en del aktuella uppgifter samt en jämförelse mellan de fristående gymnasieskolorna och de kommunala gymnasieskolorna avseende lärartäthet och lärarkompetens samt elevresultat.

Rapporten redogör även för de styrdokument som reglerar fristående gymnasieskolor och som fungerar som kriterier vid handläggningen av ansökningarna.

En beskrivning över ansökningsförfarandet och handläggningens gång finns med samt en kort redogörelse över kommunernas roll, avslag och överklaganden, Skolverkets tillsyn och huvudmannaskapet i de fristående gymnasieskolorna.

I rapportens tre bilagor finns förteckning över fristående gymnasieskolor som tar ut elevavgifter, förteckning över nationellt fastställda ersättningar för de olika gymnasieprogrammen läsåret 1999/00 samt en jämförelse av ersättningarnas storlek de senaste tre åren och förteckning över fristående gymnasieskolor berättigade till bidrag.

⁴Rapporten kommer inte att behandla de tre riksinternaten – Lundsbergs skola, Sigtunaskolan humanistiska läroverk, och Grennaskolan, samt de två internationella skolorna Tyska skolan och Lyceé Français St. Lois. Inte heller kommer de fristående gymnasiesärskolorna att behandlas. Fristående grundskolor behandlas i en egen rapport – Fristående grundskolor 1998.

Inledning

Under senare delen av 1980-talet pågick en intensiv politisk debatt om de fristående skolorna. Framförallt arbetade de borgerliga partierna för bättre villkor för dessa skolor. När den socialdemokratiska regeringen avlöstes av en borgerlig regering hösten 1991, hade den socialdemokratiska regeringen redan tagit ett beslut som innebar att valfriheten inom det offentliga skolväsendet stärktes. Men den stora förändringen för de fristående skolorna kom med propositionen *Valfrihet och fristående skolor* (1991/92:95) som lades fram av den nybildade borgerliga regeringen. I propositionen föreslogs ett helt nytt bidragssystem för de fristående skolorna för skolpliktiga elever.

Beatrice Ask, skolminister under åren 1991–1994, skrev i förordet till departementspromemorian *Valfrihet i skolan* (1992:115):

”Behovet av mångfald och pluralism i skolan ökar. Samhället utvecklas i allt snabbare takt och därmed också behoven av kunskaper hos eleverna. Ett enhetligt skolväsende som inte tillåter mångfald och variation kommer inte klara av att svara upp mot dessa behov. De möjligheter till egna val och utrymme för lokala lösningar som regeringen eftersträvar och som i förlängningen bidrar till en stimulerande tävlan mellan olika skolor, kommer att bidra till att höja kvaliteten inom hela skolväsendet.”

Citatet tar upp några av de utgångspunkter som fanns i diskussionerna om alternativ till det offentliga skolväsendet och som så småningom ledde till att ett nytt bidragssystem även för fristående skolor över grundskolenivå infördes med propositionen *Valfrihet i skolan* (1992/93:230). Syftet var således att erbjuda den variation och flexibilitet som framtiden förväntades kräva av skolan samt att åstadkomma största möjliga frihet för barn och föräldrar att välja skola. Detta val skulle stå mellan det offentliga skolväsendet och fristående skolor. Fristående skolor skulle innefatta såväl skolor som motsvarar grund- och gymnasieskolan som den obligatoriska sarskolan och gymnasiesarskolan.

Kort historik

Fristående gymnasieskolornas utveckling under 1900-talet beskrivs i *Fristående gymnasieskolor* (SOU 1995:113). I Sverige växte det under senare delen av 1800-talet och ett stycke in på 1900-talet fram en rad enskilda privatskolor på gymnasial nivå, det vill säga skolor som idag benämns som fristående gymnasieskolor. En del var privata alternativ till det allmänna läroverket, andra var skolor vilka erbjöd utbildningar som inte fanns inom det offentliga skolväsendet.

I början av 1900-talet ökade antalet privata skolor i takt med krav från elever som inte kunde få utbildning inom det offentliga skolväsendet. Detta gällde främst flickor som ville ha utbildning på gymnasial nivå men också mer yrkesinriktade utbildningar efterfrågades.

Omkring år 1920 beräknades att det fanns 25 000 elever i privatläroverk och flickskolor, varav nästan 22 000 var flickor. Antalet elever i de allmänna läroverken var vid denna tid 27 000, varav 1 500 flickor (SOU 1981:34). Detta kan jämföras med i slutet av 1990-talet då antalet elever i fristående gymnasieskolor uppgår till knappt 9 000 elever.

Det var i samband med att det offentliga skolväsendet reformerades under 1900-talet som elevantalet i de privata gymnasierna började minska. De allmänna läroverken öppnades för flickor och de privata flickskolorna och yrkesutbildningarna kommunaliserades. Men inte förrän 1965 var det lika många flickor som pojkar i det allmänna gymnasiet.

Under flera år fanns det vid de flesta av privatskolorna endast teoretiska utbildningsvägar. Utbildningen skiljde sig inte heller påtagligt från utbildningen i det allmänna utbildningsväsendet.

Elevrekryteringen till de fristående gymnasieskolorna påverkades betydligt av att skolorna till stor del finansierades genom elevavgifter. De flesta skolor fick statliga bidrag, men var ändå i stor utsträckning beroende av andra finansieringsformer. Genom förordningen (1984:573) om statsbidrag för fristående skolor på gymnasial nivå, infördes dock en mer generell och enhetlig reglering av villkoren. Enligt denna förordning ställdes krav på att skolan skulle vara öppen för alla om huvudmannen ville erhålla statligt bidrag. Skolhuvudmannen fick dock själv avgöra vilka speciella krav på förkunskaper och erfarenheter som behövdes för att eleverna skulle antas till utbildningen.

Vid slutet av 1980-talet medförde de skolpolitiska diskussionerna ett nytt intresse för fristående skolor. Genom en ökad mångfald på skolans område, såväl vad gäller inriktningar på skolverksamheten som olika huvudmannaformer, skulle flera intresseinriktningar kunna tillgodoses.

Målsättningen var att åstadkomma frihet för elever och föräldrar att välja skola, både inom det offentliga skolväsendet och mellan fristående skolor. Friheten att välja skola förutsatte dock att realistiska möjligheter skapades till ett sådant val, genom att ge elever som väljer fristående skola samma villkor och ekonomiska förutsättningar som om de skulle välja kommunal skola.

Genom riksdagsbeslut 1993 fick fristående gymnasieskolor lagfäst rätt till bidrag från elevernas hemkommuner. En elev kan fritt välja att gå i en fristående gymnasieskola och hemkommunen är då skyldig att betala för utbildningen oavsett om motsvarande utbildning finns i kommunen. Bestämmelserna i 9 kap. 8 § skollagen 1985:1100 började tillämpas den 1 juli 1994 och har därefter delvis ändrats (1996:10).

Aktuella uppgifter

Fristående gymnasieskolor - några jämförelser av antal, inriktning och geografisk spridning

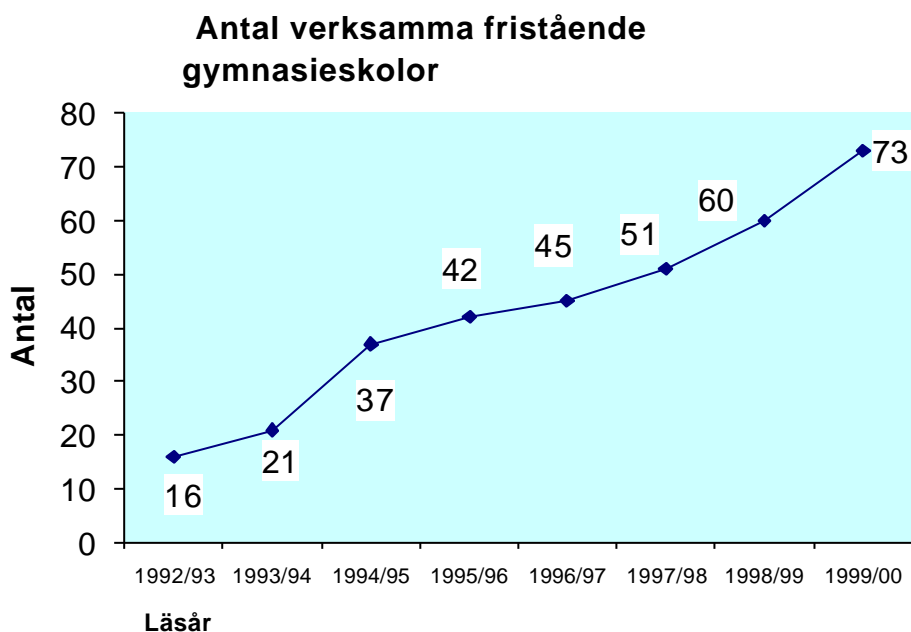
Läsåret 1992/93 fanns det 16 fristående gymnasieskolor. De var i stort sett helt lokaliserade till Stockholms- och Göteborgsområdet.

Läsåret 1994/95 hade antalet skolor i stort sett fördubblats. Det fanns då 37 bidragsberättigade skolor av vilka 14 av de nya skolorna var lokaliserade till andra städer än Stockholm och Göteborg. Fortfarande fanns det dock flest skolor i Stockholmsområdet, en trend som visade sig bestå till läsåret 1998/99.

Antal fristående gymnasieskolor

Läsåret 1998/99 fanns det 60 verksamma fristående gymnasieskolor. Av dessa var 25 skolor lokaliserade i Stor-Stockholm. Antalet fristående gymnasieskolor har under de senaste åren ökat med i genomsnitt 8 nya skolor per år, för att läsåret 1999/00 öka med 14 nya skolor till 73 verksamma fristående gymnasieskolor läsåret 1999/00 ⁵. I *diagram 1* nedan redovisas ökningen.

Diagram 1. Antal verksamma gymnasieskolor

⁵ Skolverket återkallade den 9 april 1999 Kungsängens Internationella gymnasiums rätt till bidrag. Skolan var dock verksam läsåret 1998/99.

Av landets 288 kommuner fanns det läsåret 1998/99 fristående gymnasieskolor i 35 av dem. I *tabell 1* redovisas de kommuner som detta läså hade verksamma fristående gymnasieskolor.

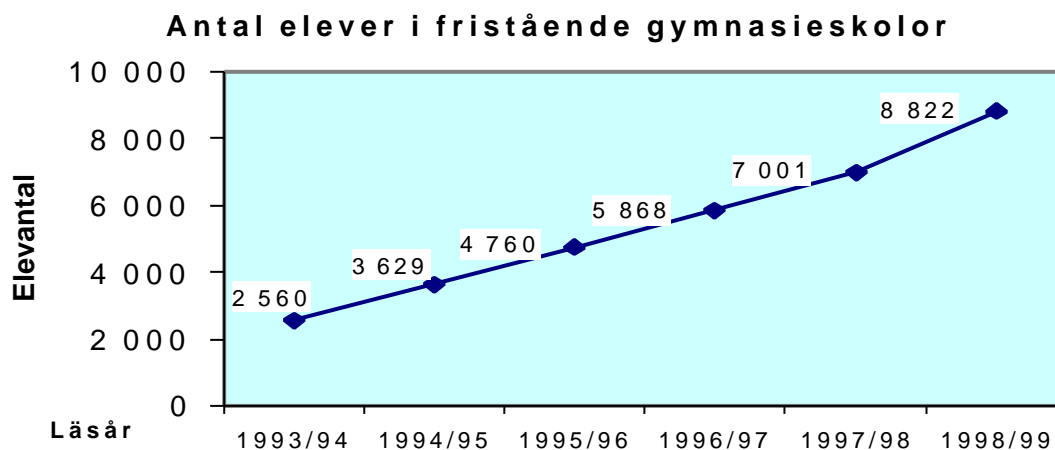
Tabell 1. Antal fristående gymnasieskolor fördelade per kommun

Kommun	Antal skolor	Kommun	Antal skolor
Stockholm	13	Linköping	1
Göteborg	7	Ljungby	1
Södertälje	4	Ludvika	1
Helsingborg	2	Malmö	1
Kungsbacka	2	Nacka	1
Lund	2	Norrtälje	1
Uppsala	2	Norrköping	1
Västerås	2	Nyköping	1
Botkyrka	1	Perstorp	1
Båstad	1	Skövde	1
Danderyd	1	Sollentuna	1
Finspång	1	Strängnäs	1
Gotland	1	Tomteilla	1
Haninge	1	Umeå	1
Höör	1	Upplands-Bro	1
Järfälla	1	Värmdö	1
Kalmar	1	Örebro	1

Antal elever i fristående gymnasieskolor

Läsåret 1998/99 var antalet elever i fristående gymnasieskolor 8 822. Det motsvarar 2,8 procent av det totala elevantalet i landets gymnasieskolor. Av dessa 8 822 elever var 5 012 (56,8 procent) flickor och 3 810 (43,2 procent) pojkar. Cirka 970 av eleverna hade utländsk bakgrund.

Diagram 2. Antal elever i fristående gymnasieskolor.

Antalet elever i fristående gymnasieskolor har ökat i takt med att antal skolor har ökat.

I 28 av landets 288 kommuner går mer än 6 procent av eleverna i en fristående gymnasieskola (se *tabell 2*).

Värt att notera är att flera av de kommuner som har en hög andel elever i fristående gymnasieskolor inte har någon fristående gymnasieskola i sin kommun t. ex. Solna, Höganäs, Ekerö och Sundbyberg.

Tabell 2. Andel av kommunernas elever som går i fristående gymnasieskola.

Kommun	Andel (%)	Kommun	Andel (%)
Danderyd	22,7	Höganäs	7,2
Solna	13,0	Östhammar	7,2
Värmdö	12,6	Göteborg	7,1
Strängnäs	12,0	Ekerö	7,1
Haninge	12,0	Öckerö	7,1
Perstorp	11,4	Sundbyberg	7,0
Gnesta	9,7	Klippan	6,8
Järfälla	9,3	Härryda	6,7
Sollentuna	9,1	Stockholm	6,5
Lidingö	7,9	Gotland	6,4
Upplands-Bro	7,7	Täby	6,4
Sigtuna	7,4	Trosa	6,2
Uppsala	7,4	Botkyrka	6,1
Södertälje	7,3	Salem	6,1

Fristående gymnasieskolor och kommunala gymnasieskolor

Det massmediala intresset för fristående skolor – både på gymnasial och grundskolenivå – har blivit allt större i takt med att både skolor och ansökningar ökat i antal. Även i den politiska debatten har mycket kretsat kring fristående skolors kvalitet och inverkan på det offentliga skolväsendet.

Skolminister Ingegerd Wärnersson har tillsatt en kommitté som har i uppgift att analysera vilka effekter den väntade ökningen av antalet fristående gymnasieskolor kan komma att medföra, såväl vad gäller ekonomi och kvalitet som segregation. Tiden för utredningens arbete utsträcks till den 1 mars 2001.

I denna rapport redovisas statistisk från *Skolverkets rapport 165 Barnomsorg och skola – Jämförelsetal för huvudmän, delrapport, mars 1999*. Det är dock inte möjligt att dra några generella slutsatser från denna statistik, de redovisade siffrorna syftar snarare till att ge en bild av förhållandet mellan de kommunala och de fristående skolorna.

Lärartäthet och lärarkompetens

Läsåret 1998/99 var antalet heltidsanställda lärare per 100 elever i kommunala gymnasieskolor 7,6. I de fristående gymnasieskolorna var motsvarande siffra 7,2.

Andel lärare, omräknat till heltidstjänster, med pedagogisk utbildning var läsåret i de kommunala skolorna 84 procent och i de fristående 57 procent.

De kommunala skolorna har således något fler lärare per elever, och lärarna på de kommunala skolorna har även i större utsträckning pedagogisk utbildning dvs. räknas som behöriga lärare. Definitionen av behörig lärare är i detta sammanhang lärare med examen från statliga lärarhögskolor och universitet.

Waldorflärarna anses inte per denna definition som behöriga lärare då de saknar examen från statliga lärarhögskolor eller universitet. Waldorfskolorna eftersträvar dock att ha lärare som har kunskap att undervisa i waldorfskola. Sådana lärare utbildas över hela landet i Rudolf Steinerhögskolans regi och dessa utbildningar har än så länge ingen examensrätt. Utbildningarna står dock under statlig tillsyn och studenterna har rätt till studiemedel.

Enligt en färsk undersökning som waldorfskolefederationen gjort bland de svenska waldorfskolorna är 86 procent av lärarna väl utbildade och behöriga för att undervisa i denna skolform.

Av de 60 fristående gymnasieskolor som var verksamma läsåret 1998/99 var 12 stycken (ca 20 procent) Waldorfskolor.

Eleveresultat

I *Fristående gymnasieskolor* (SOU 1995:113), redovisades elevresultat i fristående gymnasieskolor för läsåret 1993/94. Detta gjordes dock med viss reservation och uppmaning till försiktig tolkning, något som även gäller denna redovisning av elevresultat för läsåret 1997/98. Det statistiska underlaget är hämtat från *Skolverkets rapport 165 Barnomsorg och skola – Jämförelsetal för huvudmän, delrapport, mars 1999*.

Anledningen till att dessa resultat bör tolkas med största försiktighet är att elevgrupperna i de kommunala och de fristående gymnasieskolorna inte är jämförbara. Bland annat skiljer sig antalet elever i de båda grupperna avsevärt.

Elever med avgångsbetyg läsåret 1997/98 var i de kommunala gymnasieskolorna 71 993 och i de fristående gymnasieskolorna 1 429. I den genomsnittliga betygspoängen för de kommunala gymnasieskolorna är även avgångsbetyg från elever i individuella program medräknade. De fristående gymnasieskolorna har inte rätt att ha elever på individuella program, varför de genomsnittliga betygspoängen för de fristående gymnasieskolorna endast avser betyg från nationella och specialutformade program.

Av de 286 576 elever som läsåret 1997/98 gick i kommunala gymnasieskolor var andel elever på natur- och samhällsprogrammen 48 procent, på övriga nationella program 43 procent, på specialutformade program 3,5 procent och på individuella program 5,5 procent. I de fristående gymnasieskolorna var fördelningen av de 7 006 elever som gick i fristående gymnasieskola samma läsår 38 procent på natur- och samhällsprogrammen, 24 procent på övriga nationella program och 22,3 procent på specialutformade program.

I de kommunala gymnasieskolorna var läsåret 1997/1998 den genomsnittliga betygspoängen 12,9 och i de fristående gymnasieskolorna 14,7.

Andel elever som fullföljde linje/program inom 4 år efter påbörjad utbildning var i de kommunala gymnasieskolorna 73 procent och i de fristående gymnasieskolorna 83 procent.

Andel elever med grundläggande behörighet till universitet och högskola var i de kommunala gymnasieskolorna 83 procent och i de fristående gymnasieskolorna 94 procent.

Några slutsatser om de fristående gymnasieskolornas kvalitet utifrån dessa siffror kan dock egentligen inte dras. Hur eleverna lyckas i fristående gymnasieskolor respektive kommunala gymnasieskolor utgör endast en utgångspunkt för diskussion om de fristående gymnasieskolornas kvalitet. Grupperna är inte heller, som tidigare nämnts, riktigt jämförbara. Förutom skillnaden i gruppernas storlek saknas även uppgifter om eventuella skillnader i elevsammansättning i respektive grupp och sådana skillnaders eventuella samband med skolprestationer, studieavbrott och övergång till högre studier. Flera forskningsöversikter (t.ex. Daun 1993) pekar på svårigheter att entydigt tillskriva skolornas undervisning de högre prestationerna.

Vad säger styrdokumentet?

Villkor för statlig tillsyn och rätt till bidrag enligt skollagen

I 9 kap. skollagen regleras godkännandet för de fristående skolorna. Där regleras också tilldelningen av bidrag och skolornas rätt att ta ut avgifter.

Fristående gymnasieskolor regleras i 9 kap. 8 § :

”Om en fristående skola lämnar utbildning som ger kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som gymnasieskolan skall förmedla på nationella eller specialutformade program , skall Statens skolverk förklara skolan berättigad till bidrag som avses i 8 a § i fråga om utbildningen. Förklaring får dock lämnas endast om

1. skolan även i övrigt svarar mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet,
2. skolan står öppen för alla ungdomar som har rätt till motsvarande utbildning i gymnasieskolan enligt denna lag, med undantag för sådana ungdomar vilkas mottagande skulle medföra att betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för skolan, och
3. skolan uppfyller de ytterligare villkor som regeringen föreskriver i fråga om utbildningen vid fristående skolor och om antagningen till och ledningen av sådana skolor.

En förklaring enligt första stycket skall inte lämnas i fråga om utbildning som skulle innebära påtagliga negativa följder för skolväsendet i den kommun där skolan är belägen eller i närliggande kommuner.

En fristående skola som avses i denna paragraf får inom ramen för vad som sägs i första stycket 1 ha en konfessionell inriktning. (1996:1044) ”

Värdegrunden

Stor vikt läggs vid att utbildningen vid de fristående gymnasieskolorna präglas av de grundläggande värden och de allmänna mål som finns angivna i skollagen. Denna värdegrund är så grundläggande för vårt samhälle att det är av stor vikt att även de fristående skolorna svarar mot denna, oavsett vilken inriktning eller profil skolan har. Värdegrunden tydliggörs av läroplanen för de frivilliga skolformerna (Lpf 94) men kommer också till uttryck i de olika kursplanerna. Värdegrunden och de allmänna målen skall genomsyra all verksamhet i skolan och inte begränsas till själva undervisningen (Prop. 1995/96:200).

Skolan skall främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Undervisningen skall vara saklig och allsidig. Den skall vara öppen för skilda uppfattningar och uppmuntra att de framförs. Alla som verkar inom skolan skall alltid hävda de grundläggande värden som anges i skollagen och läroplanen. Utbildningen skall vara likvärdig oavsett var i landet den anordnas, dock utan att den för den sakens skull måste utformas på samma sätt överallt. Undervisningen skall bedrivas i demokratiska arbetsformer och

utveckla elevernas förmåga och vilja att ta personligt ansvar och aktivt delta i samhällslivet. (SOU 1995:113)

Att en skola i framtiden kommer att präglas av den värdegrund som gäller för det offentliga skolväsendet i Sverige är något som är svårbedömt utifrån en kortfattad ansökan. Genom att granska såväl huvudmannens stadgar och stiftelseurkunder som avvikelser i läroplaner, kursplaner och timplanen, försöker Skolverket bilda sig en uppfattning om undervisningen i den fristående gymnasieskolan kan förväntas följa de mål som regleras i skollagen. Skulle huvudmannen i sina stadgar eller på annat sätt ge uttryck för en antidemokratisk syn eller andra uppfattningar som strider mot svensk lag skall ansökan avslås, något som dock hittills inte inträffat.

Konfessionella skolor

Enligt skollagen kan fristående skolor ha konfessionell inriktning. Undervisningen i den egna trosläran får dock inte ersätta den undervisning som ges inom det offentliga skolväsendet i ämnet religionskunskap. Målen i kursplanerna i religionskunskap måste nås även vid en fristående konfessionell skola.

Att en fristående gymnasieskola har en konfessionell profil får inte inkräkta på den allsidighet och saklighet eller ta avstånd ifrån de demokratiska värderingar som uttrycks i skollagen och läroplanerna. Undervisningen får med andra ord inte i något ämne vara indoktrinerande eller tendensiös.

Jämfört med fristående grundskolor har få fristående gymnasieskolor konfessionell inriktning. Av de 78 fristående gymnasieskolor som är bidragsberättigade läsåret 1999/2000 har endast ett fåtal skolor angivit kristen profil.

Skola öppen för alla

De fristående gymnasieskolorna står öppna för alla som har rätt till motsvarande utbildning i gymnasieskolan och bestämmelserna om urval i 6 kap. gymnasieförordningen skall tillämpas. Undantag görs om en skola kan bevisa att mottagandet av en viss elev skulle förorsaka betydande organisatoriska och ekonomiska svårigheter för skolan. Eleverna tas i första hand in på sitt betyg. För elever som gått i waldorfskola och inte har betyg som utan vidare kan jämföras med betygen från andra grundskolor kan ett begränsat antal platser avsättas (fri kvot).

Elevavgifter

Enligt skollagen 9 kap. 10 § får skolor med rätt till bidrag endast ta ut elevavgifter som är skäligen med hänsyn till de särskilda kostnader som skolan har förutsatt att kostnaderna kan anses rimliga för verksamheten.

Skolverket gör vid ansökningstillfället en prövning av om skolan har särskilda kostnader därefter görs en bedömning av skäligheten. Avgiften får

inte leda till segregeringseffekter och minskar valfriheten för dem som inte har möjlighet att betala en extra avgift för sin skolgång.

Av 73 bidragsberättigade fristående gymnasieskolor tar 11 skolor ut elevavgifter som av Skolverket har bedömts vara skäliga. I *bilaga 1* finns en förteckning över dessa skolor.

Elevavgifterna varierar skolorna emellan men är läsåret 1999/2000 mellan 1 000-5 500 kronor per elev och termin.

Skolverket har bedömt att skolorna har särskilda kostnader. Exempel på sådana kostnader kan vara profilkostnader, dvs. kostnader som blir högre på grund av skolans profil. Till exempel kan en viss profil kräva särskilt undervisningsmaterial, fler lärare och mindre grupper samt utökning av timplanen.

Villkor för statlig tillsyn och rätt till bidrag enligt förordningen om fristående skolor

Ytterligare villkor en skola måste uppfylla för att bli bidragsberättigad och stå under statlig tillsyn anges i 2 kap. förordningen om fristående skolor (1996:1206).

Utbildningen vid en fristående gymnasieskola skall ledas av en rektor, endast om det finns särskilda skäl med hänsyn till skolans pedagogiska inriktning får ledningen av utbildningen utövas av flera personer. Detta utnyttjas främst av waldorfskolorna.

Utbildningen skall innehålla kärnämnen i den utsträckning som anges i 1 kap. 2 § gymnasieförordningen (1992:394), och det skall finnas kursplaner och timplaner för utbildningen.

Vidare är skolorna skyldiga att vid behov erbjuda elever modersmålsundervisning enligt samma regler som gäller för motsvarande skolform inom det offentliga skolväsendet (gymnasieförordningen 5 kap. 9 §). Skolan kan antingen ordna det genom att träffa avtal med annan part om undervisningen, t.ex. en av kommunens skolor, eller själva anordna undervisningen på skolan.

Eleverna skall få betyg enligt bestämmelserna i gymnasieförordningen. En waldorfskola får däremot i stället för att ge betyg utfärda ett intyg över utbildningen. För de kurser som inte motsvarar kurser inom det offentliga skolväsendet skall skolorna utforma egna betygskriterier.

I propositionen Gymnasieskola i utveckling - kvalitet och likvärdighet (1997/98:169) föreslogs att de nationella kursproven från och med den 1 juli 2000 ska vara obligatoriska inom det offentliga skolväsendet. Det innebär att även de fristående gymnasieskolorna är skyldiga att i den utsträckning som Statens skolverk föreskriver delta i nationella kursprov i svenska, svenska som andra språk, engelska och matematik.

Ansökningsförfarandet

Fram till den 1 juli 1997 beslutade regeringen om rätten för en fristående gymnasieskola till statlig tillsyn och bidrag. Från och med den 1 juli 1997 fattar Skolverket beslut om en fristående gymnasieskola skall stå under statlig tillsyn och vara bidragsberättigad.

En fullständig ansökan ställs direkt till Skolverket före den 1 april kalenderåret innan bidragsåret börjar. Enligt *Prop. 1998/99:110 Vissa skolfrågor*, har det dock, i samband med ändring i bidragsår för fristående skolor förslagits ett nytt senaste inlämningsdatum – 1 oktober kalenderåret före det kalenderår som föregår bidragsåret. En sådan förändring föreslås träda i kraft den 1 januari år 2000.

Om ansökan då den lämnats till Skolverket är ofullständig kan den kompletteras inom 10 dagar. Ansökan kan då godtas och behandlas som om den vore inlämnad i tid.

Handläggning

Ansökan handläggs vid skolverket på *Enheten för utveckling av prov och godkännande av fristående skolor*. De inkomna ansökningarna remitteras till berörda kommuner, som bereds tillfälle att yttra sig om effekterna av etableringen av en ny fristående gymnasieskola eller ett nytt program på redan befintlig skola i en viss kommun.

Ansökan granskas utifrån de kriterier som är uppsatta för bidragsberättigande och statlig tillsyn enligt 9 kap. skollagen (1996:1044) och förordningen om fristående skolor. Det ankommer på huvudmannen att i sin ansökan tydligt visa att eleverna kommer att få en utbildning som bygger på skollagens och läroplanens värden och mål.

Skolan skall redovisa sin läroplan, kursplaner och timplan samt på vilket sätt eleverna kommer att få betyg eller i Waldorfskolornas fall intyg. I ansökan skall anges vilken kompetens skolan kommer att kräva av de lärare som rekryteras, hur skolan avser att organisera ledningen samt hur man avser att skaffa ändamålsenliga lokaler. Ansökan skall även innehålla uppgift om skolan har för avsikt att ta ut elevavgifter och i sådant fall motivera vilka kostnader de avser att täcka.

Verksamhetens varaktighet och stabilitet granskas särskilt noga, speciellt uppgifter om elevunderlag och elevprognos. Huvudmannen skall också i en budgetöversikt beskriva skolans ekonomi och hur den beräknats, så att det framgår att skolans varaktighet kan garanteras. Även huvudmannen granskas noggrant. Som regel inhämtas information om huvudmännen från Upplysningscentralen (UC). Detta är ett viktigt led i arbetet att trygga stabiliteten och varaktigheten i de fristående skolorna.

I de fall ansökan är bristfällig tar Skolverket kontakt med sökande för att ta in kompletteringar eller reda ut oklarheter. Därefter utarbetas en PM - ett beslutsunderlag - till föredragning inför enhetschefen eller avdelningschefen som beslutar om statlig tillsyn och rätt till bidrag för en skola eller utbildning. Beslutsunderlag och beslut expedieras till sökande, berörda kommuner, Utbildningsdepartementet, Centrala Studiemedelsnämnden samt Statistiska Centralbyrån. Originalhandlingarna arkiveras på Skolverket.

Kvaliteten på information, utformning av beslutsunderlag och beslut förbättras kontinuerligt. Juridiskt granskade mallar har tagits fram för olika typer av beslut och skrivelser. Samtidigt förs regelbundet diskussioner inom enheten, med den juridiska enheten och med enheten för tillsyn och granskning om olika tolkningsmöjligheter och problem. I samband med det ökade antalet ansökningar har personalen på enheten förstärkts.

Stora satsningar har även gjorts för att informera om hur ansökan skall göras och vilka regler som gäller. Ansökningsblanketten har uppdaterats och försetts med ett informationshäfte med hänvisningar till gällande förordning och skollag. Via Skolverkets hemsida (www.skolverket.se) finns numera tillgång till en databas där det går att söka skolor efter inriktning, kategori, namn, beslut och beslutsunderlag. Som internt arbetsmaterial har Skolverket ytterligare en databas med uppgifter om öppna ärenden, avskrivna eller återkallade ärenden, samt de tillsynsrapporter och beslut som skrivits efter genomförd tillsyn vid en skola.

Huvudmannaskapet i de fristående gymnasieskolorna

Det offentliga skolväsendet består av skolor som har stat, kommun eller landsting som huvudman. De fristående skolorna ägs och drivs av annan huvudman. Huvudmannen ansvarar för att skolverksamheten bedrivs i enlighet med gällande bestämmelser. Skolverkets beslut om bidragsberättigande grundar sig på en bedömning av huvudmannens uttalade avsikter, förutsättningar och mål samt de eventuella erfarenheter Skolverket kan ha av huvudmannen eller har inhämtat om denne.

Huvudmannen måste bevisa sin rättskapacitet, dvs. att personen i fråga (fysisk eller juridisk) har rätt att sluta avtal, vara part i en domstolsprocess och kan ikläda sig rättigheter och skyldigheter.

Stat, kommun och landsting är offentligrättsligt reglerade organisationer vilket innebär att de inte kan vara huvudmän för fristående skolor i skollagens mening. Blandformer där kommunen överlätit åt skolledningen vid en kommunal skola att driva den som en egen ekonomisk resultatenhet, räknas enligt skollagen inte som en fristående skola eftersom skolans huvudman fortfarande är kommunen, det vill säga offentlig.

Det är enligt Skolverkets mening av betydelse att offentlig verksamhet inte sammanblandas med enskild verksamhet. Detta tydliggörs i ett fall där man inom en kommun bildat ett aktiebolag för att driva en gymnasieskola.

Skolverket avslog denna ansökan i ett beslut den 27 oktober 1998 (dnr 98:1129). Beslutet överklagades av huvudmannen varav Skolverket i ett yttrande till Länsrätten (dnr 98:3057) med hänvisning till skollagen, kommunallagen samt lagen om entreprenadförhållanden inom skolan, kommer till slutsatsen "att det inte kan godtas att en kommun eller ett landsting bildar en enskild juridisk person för att bedriva sådan verksamhet som det åligger kommunen eller landstinget att bedriva i offentligrättsliga former". Länsrätten avslog i sin dom (Målnr. Ö 17043-98) huvudmannens överklagande.

I de fall det kan bli aktuellt för en skola att byta huvudman skall detta anmälas till Skolverket. Den nya huvudmannen granskas enligt samma kriterier som vid ett ansökningstillfälle.

Den vanligaste huvudmannaformen för fristående gymnasieskolor är hittills aktiebolag och stiftelser. Läsåret 1999/2000 är fördelningen följande:

Huvudmannaformer läsåret 1999/00	Antal
Stiftelse	32
Aktiebolag	29
Ideell förening	5
Ekonomisk förening	4
Handelsbolag/ Kommanditbolag	2
Enskildfirma/Fysisk person	1
Totalt	73

Samma huvudman kan söka rätt till bidrag och statlig tillsyn för flera skolor, något som är särskilt förekommande i 1999 års ansökningsomgång. Av 90 ansökningar om start läsåret 2000/2001 står 12 huvudmän bakom 42 av dem⁶.

⁶ Baggium AB	8
Cybergymnasiet Sverige AB	4
AMU-gruppen AB, VÅXA Kompetensutv.	4
STARTPLATTAN 61131 AB	4
Folkuniversitetet, Kursverks. vid Lunds uni.	4
Folkuniversitetet, Kursverks. vid Göteborgs. uni.	3
Jakobsbergs Fria Gymnasium AB	3
Peter Strömberg	3
Donnergymnasiet AB	2
Folkuniversitetet, Kursverks. vid Sthlms. uni.	2
CB-gruppen Kommanditbolag	2
Munkeröds Utbildningscenter AB	2

Kommunernas roll

Kommunernas skyldigheter att erbjuda gymnasieutbildning

Enligt skollagen (5 kap. 5 § och 13 §, 1985:1100) är varje kommun skyldig att erbjuda gymnasieutbildning på i första hand ett nationellt program och i andra hand specialutformat eller individuellt program för samtliga ungdomar som slutfört sista årskursen i grundskolan eller motsvarande, och som inte tidigare gått igenom utbildning på ett nationellt program i gymnasieskolan eller en likvärdig utbildning.

De fristående gymnasieskolorna är riksrekryterande så en elev kan fritt välja att söka till en fristående gymnasieskola oavsett om motsvarande utbildning finns i hemkommunen. Hemkommunen är skyldig att betala för utbildningen under förutsättning att den fristående gymnasieskolan är berättigad till bidrag och statlig tillsyn och att eleven är sådan som hemkommunen är skyldig att erbjuda gymnasieutbildning.

Kommunernas yttrande

I handläggningen av en ansökan om rätt till bidrag för en fristående skola bereds i gymnasieskolornas fall både lägeskommun och kranskommuner tillfälle att yttra sig. Kommunerna skall i sitt yttrande till Skolverket framföra om en etablering av en fristående skola skulle medföra påtagliga negativa följder för skolväsendet i den kommun där skolan skall vara belägen eller i närbelägna kommuner.

Med påtagliga negativa följder avses till exempel att kommunens eller en samverkande kommuns möjligheter att erbjuda alla inriktningar av ett nationellt program kraftigt begränsas. Om etablering av en fristående gymnasieskola helt rycker undan förutsättningen för den kommunala gymnasieskolan att fortsätta att erbjuda aktuellt program eller om det ger stora negativa ekonomiska konsekvenser för det offentliga skolväsendet. (*Prop. 1995/96:200 s.52*)

Bedömningen av om en ny fristående gymnasieskola beräknas ge påtagliga negativa följder skall avse förhållandet på lång sikt. Storleken på kommunen och på kommunens gymnasieorganisation har betydelse för vilken effekt en etablering av en fristående gymnasieskola kommer att få. Det ankommer på lägeskommunen och kranskommunerna att påvisa att de negativa följderna har bestående karaktär och är så pass påtagliga att bidrag inte bör beviljas.

Sedan den 1 april 1997 har 242 kommuner (lägeskommuner och kranskommuner) ombetts att yttra sig om hur de ställer sig till en etablering av en fristående gymnasieskola.

Skolverket har hittills endast i två fall⁷ direkt avstyrkt en ansökan om rätt till bidrag och statlig tillsyn, på grund av att lägeskommunen genom sitt yttrande påvisat att en etablering av det sökta programmet skulle komma att innebära påtagliga negativa konsekvenser för lägeskommunen. I ett fall⁸ ändrades Skolverkets beslut om rätt till bidrag och statlig tillsyn av Länsrätten, då kommunen i sitt överklagande påvisat att etableringen av skolan i denna kommun skulle innebära påtagliga negativa konsekvenser.

I sex fall⁹ har Skolverket beslutat om att en skola eller utbildning skall vara bidragsberättigad och stå under statlig tillsyn trots att lägeskommunen i sitt yttrande avstyrkt ansökan. I de fall Skolverket går emot kommunernas yttrande har kommunerna inte lämnat sådana uppgifter i sitt underlag att Skolverket kan bedöma att den fristående gymnasieskolan kommer att ge påtagligt negativa följder i ett långsiktigt perspektiv för det offentliga skolväsendet i regionen. Kommunerna har i sina yttrande inte tydliggjort innebörden av de negativa följderna, vare sig på kort eller lång sikt.

Orsaker som anges i ett negativt yttrande från kommunen kan till exempel vara:

- att ansökan är ofullständig,
- att utbildningen inte tillför kommunens elever något nytt,
- att elevbortfallet vid en etablering av en fristående skola inom till exempel det samhällsvetenskapliga området inte kan kompenseras med elevtillskott från andra kommuner, eftersom samhällsvetenskapsprogrammet är utbyggt i de flesta kommuner.

Kommuners rätt till insyn

Den kommun där den fristående skolan är belägen har rätt till insyn då skolorna erhåller kommunala bidrag. Skolorna är dessutom skyldiga att delta i den uppföljning och utvärdering som kommunen gör av det offentliga skolväsendet (9 kap. 13 § skollagen).

Enligt prop. 1994/95:200 är denna insyn en förutsättning för att kommunen skall kunna göra en rättvis bedömning av skolans bidragsbehov grundat på skolans åtagande och elevernas behov. Detta innebär också en garanti för att offentliga medel för utbildning används för avsedda ändamål.

⁷ Ansökan från kommanditibolaget Ryssby Lanhushållsskola avseende ett specialutformat program med inriktning på Textil-Design i Ljungby (Ryssby Lanhushållsskola, dnr 97:802), ansökan från Midas AB avseende ett specialutformarprogram som bygger på elprogrammet i Kungälv kommun (Kungälv Tekniska Gymnasium, dnr 98:1493).

⁸ Falkenbergs Tekniska gymnasium, Falkenberg kommun. (dnr 98:991)

⁹ Fordonsutbildningar i Örebro (dnr 98:905), JS gymnasiet i Botkyrka (dnr 97:724), Kungsbacka Internationella gymnasium (dnr 97:609), Falkenbergs Tekniska gymnasium (dnr 98:991), Esias Tegnér gymnasiet i Växjö (dnr 98:1191), Växjö Internationella privatskola (dnr 98:1003)

Kommunen förutsätts dock ta hänsyn till den fristående skolans pedagogiska särart. Syftet är att samtliga skolor i en kommun skall kunna jämföras, att alternativen tydliggörs och på så sätt underlättar valet av skola för både elever och vårdnadshavare.

Den kommunala uppföljningen och utvärderingen av fristående skolor ska således ses som ytterligare stöd för elevernas rätt till en likvärdig utbildning och inte som ett försök att likrikta skolorna. Genom att kommunen har insyn i den fristående skolan ökar också förutsättningarna för en dialog kring möjligheterna till en för båda parter meningsfull samverkan, till exempel vad gäller speciella lokaler, idrottsanläggningar, modersmålsundervisning, skolhälsovård, kurser m.m.

Om en kommun i samband med sin insyn finner anledning att ifrågasätta om den fristående skolan lever upp till de krav och villkor som ställdes i samband med att den blev bidragsberättigad, kan detta anmälas till Skolverket som prövar om tillsyn skall genomföras.

Kommunala bidrag till fristående gymnasieskolor /kostnad för de olika programmen

Om en skola uppfyller de villkor som ställs i skollagen samt förordningen om fristående skolor har den rätt till bidrag från elevernas hemkommuner.

Skolan står då också under statlig tillsyn vilket ger eleverna rätt att söka studiemedel enligt 3 kap. studiestödslagen.

Bidragsnivån skall i första hand fastställas i överenskommelse mellan elevernas respektive hemkommuner och den fristående gymnasieskolan. I de fall parterna inte kommer överens skall hemkommunen erlagga det belopp som regeringen beslutat och som anges i bilaga 2¹⁰, förordningen om fristående skolor. I samma förordning anges också hur bidragen skall betalas ut.

Beloppen räknas ut genom att ett urval av kommuner i en årlig kostnadsenkät från Statistiska centralbyrån (SCB) redovisar kostnaden för de olika programmen. Enkäten visar att kostnaden varierar kraftigt mellan programmen. Kostnaden för program med teoretiska ämnen är betydligt lägre än program med mer yrkesinriktade ämnen som t.ex. naturbruksprogrammet och industriprogrammet. Även kostnaden för samma program varierar mellan kommuner. På uppdrag av Skolverket räknar SCB fram den genomsnittliga kostnaden per elev och program på nationell nivå. Även spridningsmått såsom standardavvikelser och max- och minvärden beräknas. Uppgifterna skickas vidare till Utbildningsdepartementet som bereder regeringsbeslutet om ersättningsnivåerna.

I förordningen (1998:750) finns bidragsnormer enbart för de nationella programmen. Enligt förordningen skall Skolverket i sitt beslut fastställa vilket nationellt program utbildningen skall hänföras till. Förteckning över fristående gymnasieskolor berättigade till bidrag samt till vilka program de

¹⁰ Bidragsbeloppen för läsåret 1999/2000 finns i denna rapports *bilaga 2*.

hänförs till i bidragshänseende, publiceras årligen i Statens skolverks författningssamling¹¹.

I *tabell 3* anges till vilka nationella program utbildningarna vid de 73 bidragsberättigade skolorna läsåret 1999/00 hänförs till i bidragshänseende. Flera skolor har mer än ett program, varför antalet skolor i tabellen blir större än det angivna totalantalet.

Tabell 3. Utbildningsvägar vid 73 bidragsberättigade verksamma skolor läsåret 1999/00

Program	Antal skolor
Barn- och fritidsprogrammet	1
Byggprogrammet	1
Elprogrammet	6
Energiprogrammet	1
Estetiska programmet	6
Fordonsprogrammet	4
Handels- och administrationsprogrammet	1
Hantverksprogrammet	3
Hotell- och restaurangprogrammet	5
Industriprogrammet	9
Livsmedelsprogrammet	1
Medieprogrammet	5
Naturbruksprogrammet	4
Naturvetenskapsprogrammet	19
Omvårdnadsprogrammet	1
Samhällsvetenskapsprogrammet	43

Avslag

Om huvudmannen i sin ansökan om statlig tillsyn och rätt till bidrag för en fristående gymnasieskola, inte uppfyller de villkor som uttrycks i skollagen och förordningen om fristående skolor, skall Skolverket avslå ansökan.

Sedan den 1 april 1997 har Skolverket avslagit fem ansökningar om rätt till bidrag. Av dessa fem har två gällt ansökan om en viss utbildning vid redan verksam skola, Ryssby lanthushållsskola. Huvudmannen, Kommanditbolaget Ryssby lanthushållsskolan, sökte vid två tillfällen rätt till bidrag och statlig tillsyn för samma utbildning och fick vid båda tillfällena avslag.

¹¹ Senaste publikation, SKOLFS 1999 Nr 3-5. Se även *bilaga 3* i denna rapport.

Skäl till avslag

De skäl som Skolverket angivit vid de fem avslagen hittills har varit:

- Skolan (Internationella Handelsgymnasiet) uppfyller ej de villkor för bidragsberättigande samt statlig tillsyn som anges i 9 kap. 8 § skollagen. Lägeskommunen (Helsingborg) hade inget att erinra mot ansökan. (Dnr 97:1003)
- Lägeskommunen (Kungälv) har i sitt yttrande påvisat att en etablering av den fristående gymnasieskolan Kungälvs Tekniska gymnasium, kan äventyra kommunens möjligheter att rekrytera tillräckligt många elever till kommunens egna program. (Dnr 98:1493)
- Skolverket gjorde bedömningen att ett helägt kommunalt aktiebolag (Solna Kulturskola AB) inte kan vara huvudman för en fristående skola (Solna Kulturgymnasium). Lägeskommunen (Solna) hade i sitt yttrande tillstyrkt ansökan.
- Skolverket bedömde att det program skolan (Ryssby lanthushållsskola) sökte för medför påtagliga negativa följder för skolväsendet i regionen. Lägeskommunen (Ljungby) hade i sina yttrande avstyrkt ansökan och i en särskild utredning påvisat de påtagliga negativa konsekvenser som den sökta utbildningen kan få för elever i kommunens gymnasieskola (Dnr 96:902, 97:802).

Överklaganden

Skolverkets beslut om statlig tillsyn och rätt till bidrag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Överklagandet ställs till Länsrätten i Stockholms län men skall skickas eller lämnas till Skolverket.

Överklagandet skall ha kommit in till Skolverket inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. I skrivelsen skall framgå vilket beslut som överklagas, vilken ändring som önskas samt vilka skäl som finns för ändring. Skrivelsen skall vara undertecknad av klaganden eller hans ombud. Skolverket skall snarast skicka överklagandet till länsrätten med eget yttrande.

De överklaganden som gäller Skolverkets beslut har kommit från både sökande och lägeskommun. Sedan den 1 april 1997 har nio av Skolverkets beslut överklagats.

1. Skolverkets beslut den 8 januari 1998, dnr 97:802. Skolverket avslog ansökan från, Ryssby Lanthushållsskola Kommanditbolag, om rätt till bidrag och statlig tillsyn för ett specialutformat program på den fristående gymnasieskolan Ryssby lanthushållsskola i Ljungby. Som skäl angavs bl. a att det sökta programmet medför påtagliga negativa följder för

skolväsendet i regionen, genom att rycka undan förutsättningarna för den kommunala gymnasieskolan att fortsättningsvis erbjuda innehållsligt närliggande utbildningar. Beslutet överklagades av huvudmannen, Ryssby Lanthushållsskola Kommanditbolag. Länsrätten gjorde dock i sin utredning samma bedömning som Skolverket och avslag överklagandet. (Målnr. Ö 3219-98)

2. Skolverkets beslut den 26 januari 1998, dnr 97:724. Skolverket förklarade i sitt beslut JS Gymnasiet i Botkyrka kommun med JS Education AB som huvudman, berättigat till bidrag och statlig tillsyn från och med den 1 juli 1998. Beslutet överklagades av representanter för sju fackliga förbund¹² Länsrätten avvisade överklagandet då de klagande fackförbunden inte berörs av Skolverkets beslut på sådant sätt som avses i 22 § förvaltningslagen¹³. (Målnr. Ö 2593-98)
3. Skolverkets beslut den 29 april 1998, dnr 97:1003. Skolverket avslag ansökan om rätt till bidrag och statlig tillsyn från Internationella Handelsgymnasiet i Helsingborgs kommun. Som skäl angavs att den sökta utbildningen inte svarar mot de krav som ställs på en fristående gymnasieskola i 9 kap. skollagen och i 2 kap. förordningen om fristående skolor. Beslutet överklagades av huvudmannen. Länsrätten avslag överklagandet. (Målnr. Ö 7159-98)
4. Skolverkets beslut den 9 november 1998, dnr 98:3208. Skolverket beviljade Gimlestiftelsens ansökan om uppskjuten start för Gimleskolan i Lilla Edets kommun senast intill läsåret 1999/2000. Beslutet överklagades av huvudmannen, Gimlestiftelsen som i sin ansökan angav läsåret 2000/2001 som startår. Genom överklagandet inkom nya uppgifter vilket föranledde att Skolverket omprövade sitt beslut till klagandes fördel. Överklagandet gick således aldrig upp till prövning i Länsrätten.
5. Skolverkets beslut den 27 oktober 1998, dnr 98:1129. Skolverket avslag ansökan från Solna Kulturskola AB om rätt till bidrag och statlig tillsyn för en fristående gymnasieskola – Solna Kulturgymnasium i Solna kommun. Som skäl angavs att Solna Kulturskola AB som är ett helägt kommunalt aktiebolag inte kan vara huvudman för en fristående skola. Beslutet överklagades av huvudmannen Solna Kulturskola AB. Länsrätten kom i sin utredning fram till att Skolverkets bedömning var riktig och avslag därmed överklagandet. (Målnr. Ö 17043-98)
6. Skolverkets beslut den 10 februari 1999, dnr 98:991. Skolverket förklarade i sitt beslut Falkenbergs Tekniska gymnasium i Falkenbergs kommun med Midas AB som huvudman, berättigat till bidrag och statlig tillsyn från och med bidragsåret 1999/2000. Beslutet överklagades av Falkenbergs kommun. Skolverket konstaterade att de omständigheter som

¹² Lärarnas Riksförbund Botvid, Lärarförbundet Botvid, Statsanställdas Centralförbund Botvid, DIK-förbundet, Vårdförbundet SHSTF, Sveriges Kommunal Tjänstemannaförbund, Kommunal Botkyrka.

¹³ Enligt 22 § förvaltningslagen (1986:223) får en förvaltningsmyndighets beslut överklagas av den som beslutet angår, om det gått honom emot och beslutet kan överklagas.

Falkenbergs kommun redovisat i och med överklagandet, beträffande de påtagliga negativa följderna för skolväsendet i Falkenbergs kommun som en etablering av skolan skulle innebära, är av sådant slag att, om de varit kända vid tiden för det överklagade beslutet, skulle givit beslutet annat innehåll. Länsrätten gjorde samma bedömning och gav överklagandet bifall och upphävde därmed Skolverkets beslut. (Målnr. 2109-99)

7. Skolverkets beslut den 18 mars 1999, dnr 99:1314. Skolverket förklarade i sitt beslut IT- Gymnasiet i Kista med IT- Gymnasiet i Kista AB som huvudman, berättigat till bidrag och statlig tillsyn från och med den 1 juli 2000. I beslutet anges att det avser specialutformat program motsvarande det nationella Elprogrammet. Huvudmannen överklagade beslutet och yrkar i sitt överklagande att bidragsrätt skall föreligga från och med den 1 juli 1999. Länsrätten avslog överklagandet och meddelade i sitt beslut att frågan om tidpunkten för bidragsrättens inträdande utgör tillämpning av en bestämmelse, som inte nämns i 9 kap. 17 § skollagen varför Skolverkets beslut i denna del inte kan överklagas. (Målnr. 3036-99)
8. Skolverkets beslut den 14 april 1999, dnr 99:1309. Skolverket avvisade i sitt beslut ett överklagande (dnr 99:1309) från huvudmannen Svenska Interkulturella Skolan Utbildnings AB då överklagandet inkommit för sent. Huvudmannen överklagade Skolverkets beslut (dnr 97:895) i vilket huvudmannens ansökan om uppskjuten start av Interkulturella gymnasiet i Stockholms kommun avslogs. I samma beslut återkallades även rätten till bidrag och statlig tillsyn för den fristående gymnasieskolan. Länsrätten lämnade överklagandet utan prövning. (Målnr. 5810-99E)
9. Skolverkets beslut i tillsynsärende den 9 april 1999 dnr 99:101. Skolverket återkallade skolans rätt till bidrag då det visade sig att skolan inte längre uppfyller kraven för rätt till bidrag, och de brister som påpekats vid tillsynen inte avhjälpats. Skolverket bedömde att bolaget saknade den ekonomiska stabilitet som kan garantera verksamhetens kvalitet, stabilitet och varaktighet. Huvudmannen överklagade detta beslut och yrkade även att länsrätten skulle granska Skolverkets hantering vad beträffar de demokratiska spelreglerna och myndighetsrutinerna gentemot landets medborgare. Länsrätten avslog överklagandet i en dom den 27 augusti 1999. (Mål nr 4677-99)

Tillsyn

Skolverkets tillsyn över fristående skolor syftar till att garantera föräldrar och elever, som väljer en fristående skola, att skolans utbildning motsvarar de kvalitetskrav som förutsätts i läroplanen och skollagen. Det är också en kontroll av att de förhållanden som skolan uppgav vid ansökningstillfället i tillämpliga delar alltså uppfylls.

De krav som ställs av staten och som kontrolleras vid tillsyn gäller huruvida utbildningen väsentligen svarar mot den offentliga gymnasieskolan vad gäller kunskaper och färdigheter samt allmänna mål. Skolans intagningsvillkor och urvalsprinciper måste svara mot kravet att skolan skall vara öppen för alla. I de fall skolan tar ut elevavgifter bedöms om skolan har särskilda kostnader och om elevavgifterna står i relation till dessa samt om de är rimliga för verksamheten. Även huvudmannens rättskapacitet och verksamhetens stabilitet kontrolleras.

Tillsynen genomförs för första gången under skolornas andra verksamhetsår och omfattar dokumentstudier samt besök vid skolan. Utbildningens resultat i alla dess delar står i fokus för tillsynen. Vid besöket granskas även lokaler, utrustning och läromedel. Företrädare för skolans huvudman, skolläda, personal, föräldrar och elever intervjuas och lektionsbesök genomförs. Stor vikt läggs också vid lärarnas kompetens.

Ibland kan det vid tillsynen komma fram förhållanden som är svåra att tolka och som berör områden av stor vikt för den sammanfattade bedömningen, t.ex. undervisningens saklighet och allsidighet. I dessa fall kan beslut om fördjupad tillsyn övervägas.

Efter en tillsyn utmynnar Skolverkets bedömning av förhållandena vid en skola i ett beslut. Har Skolverket vid sin tillsyn av skolan funnit brister påpekas dessa för huvudmannen, som inom viss tid skall redovisa vilka åtgärder som kommer att vidtas för att rätta till bristerna. Om huvudmannen trots påpekande inte rättar till bristerna kan skolans rätt till bidrag återkallas.

Skolverket har genomfört 63 tillsyner vid fristående gymnasieskolor. Av dessa har det vid 53 av dem inte funnits brister att påpeka och vid 10 tillsyner har skolan fått förelägganden om att åtgärda brister.

Bristerna har gällt:

<i>Avskiljande av elev</i>	3
<i>Betyg/Intyg</i>	1
<i>Elevavgifter</i>	6
<i>Intagningsbestämmelser</i>	3
<i>Rektorsfunktion</i>	1
<i>Skolans ekonomi</i>	2
<i>Utbildningens innehåll, tim- och kursplaner</i>	2

Skolverket har hittills vid ett tillfälle haft anledning att återkalla ett beslut om rätt till bidrag och statlig tillsyn på grund av att påpekade brister inte avhjälpes.¹⁴ De brister som påtalades rörde skolans ekonomiska stabilitet och skolans förutsättningar att bedriva undervisning i naturvetenskapliga kurser.

Skolverket har sedan den 1 april 1997 återkallat åtta beslut av andra orsaker.

Sju beslut¹⁵ om återkallande var på huvudmannens begäran och motiverades med att skolan inte kommit igång med verksamheten inom utsatt tid. Ett beslut¹⁶ motiverades med att skolans varaktighet och stabilitet ifrågasattes på grund av huvudmannens ekonomiska situation varav beslutet återkallades. Detta beslut överklagades i Länsrätten men lämnades utan prövning då överklagandet inkommit för sent.

Skolverket skall även återkalla beslut om en skola inte längre uppfyller kraven för att få bidrag eller om skolan inte iakttar sina skyldigheter att delta i uppföljning och utvärdering.

Skolverkets uppföljning och utvärdering

Fristående gymnasieskolor som står under Skolverkets tillsyn är också skyldiga att delta i den uppföljning och utvärdering som Skolverket genomför av skolväsendet. Enligt 4 § förordningen (1997:702) om kvalitetsredovisning inom skolväsendet skall även de fristående gymnasieskolorna årligen upprätta skriftliga kvalitetsredovisningar som visar dels i vilken mån målen för utbildningen uppnåtts, dels vilka åtgärder som skall genomföras om målen inte uppnåtts. De fristående gymnasieskolorna är också skyldiga att i den utsträckning som Skolverket föreskriver delta i nationella kursprov i svenska, svenska som andraspråk, engelska och matematik.

¹⁴ Kungsängens Internationella Gymnasium HB (Beslut i tillsynsärendet den 9 april 1999 Dnr 99:101, samt dom i Länsrätten den 27 augusti 1999, Mål nr 4677-99)

¹⁵ Europaskolan i Uppsalakommun, huvudman Europaprojekt AB (dnr 94:1504), JS Gymnasiet i Botkyrka, huvudman JS Education (dnr 99:719,97:724), Katarinaskolans Gymnasium i Uppsala kommun, huvudman Heliga Katarinas Skolstiftelse (dnr 94:729), Nercia Gymnasieskola i Örebro kommun, huvudman Nercia Utbildning AB (dnr 94:1657), Shakespeare '91 Kultur- och teatergymnasium i Stockholms kommun, huvudman ideella föreningen Shakespeare '91 (dnr 92:649), Solklintsgymnasiet i Gotlands kommun, huvudman Solklintsgymnasiet i Slite ideell förening (dnr 94:1856) och Örebro Kulturgymnasium i Örebro kommun, huvudman Studieförbundet i Örebro (dnr 93:1389).

¹⁶ Interkulturella gymnasiet i Stockholms kommun, huvudman Svenska I-skolan Utbildnings AB (dnr 97:895).

Referenser

Diagram och tabeller

Diagram 1. *Antal fristående gymnasieskolor*

Diagram 2. *Antal elever i fristående gymnasieskolor*

Tabell 1. *Antal fristående gymnasieskolor fördelade per kommun*

Tabell 2. *Andel av kommunens elever som går i fristående gymnasieskola och riksinternat (%)*

Tabell 3. *Utbildningsvägar vid 73 bidragsberättigade skolor lä 1999/00*

Käll- och litteraturförteckning

Barnomsorg och skola – jämförelsetal för huvudmän. Delrapport 1999 nr 165, Skolverket

Fristående skolor för skolpliktiga elever – delbetänkande av kommittén angående skolor med enskild huvudman. SOU 1981:34

Fristående gymnasieskolor. SOU 1995:113

Fristående skolor m.m.. Regeringens proposition 1995/96:200

Fristående grundskolor 1998 – rapport om 1998 års handläggning av fristående grundskolor.

Fristående skolor – gymnasieskolor, gymnasiesärskolor. En information från Skolverket (1999)

Förordning om fristående skolor. (SFS 1996:1206)

Godkännande av fristående skolor som motsvarar grundskolan – erfarenheter och synpunkter. Rapport nr 108, Skolverket (1996).

Gymnasieförordningen. (SFS 1992:394)

I God Tro – samhället och nyandligheten. SOU 1998:113

Likvärdig utbildning på lika villkor. SOU 1995:109

Omstrukturering av skolsystem – Decentralisering, valfrihet och privatisering – En internationell översikt. H. Daun, Internationell pedagogik, Stockholms universitet. Rapport Skolverket (1993).

Skollagen. (SFS 1985:1100)

Valfrihet och fristående skolor. Regeringens proposition 1991/92:95

Valfrihet i skolan. Ds 1992:115

*Bilaga 1***Fristående gymnasieskolor som tar ut elevavgifter enligt senaste tillsyns beslut**

Skola	Elevavgift / termin	Särskilda kostnader
Bladins skola	5 000 kr	Ökad lärartäthet, utökning av timplan.
Ellen Key skolan	1 200 kr	Särskilda profilkostnader i form av merkostnader avseende lärarlöner och undervisningsmaterial.
Enskilda gymnasiet	4 500 –5 500 kr	Fler lärartimmar än timplanen i skollagens bilaga, delning av klassen i mindre undervisningsgrupper, stort kursutbud.
Franska skolan	2 500 kr	Särskilda profilkostnader avseende det franska språket.
Göteborgs Högre samskola	1 000 kr	Montessori inspirerade arbetssätt vilket kräver fler undervisnings - timmar än vad som föreskrivs i författningarna för det offentliga skolväsendet samt större lärartäthet.
Internationella gymnasiet/International College Stockholm	2 000 kr	Profilkostnader som utländska tidskrifter, tillgång till databaser etc. medför extra kostnader.
Lidingö IT-gymnasium	2 500 kr	Kostnaderna för skollicenser för olika programvaror.

Skola	Elevavgift / termin	Särskilda kostnader
Martinskolan	1 200 kr	Extra kostnader som uppstår i samband med den konstnärliga utbildningen och stödinsatser för resurskrävande elever.
Sigrid Rudebecks gymnasium	2 500 kr	Kostnader för mindre studiegrupper och klasser samt utökningen av timplanen, skolans profilering mot språk och estetiska ämnen medför även högre läromedelskostnader.
Stockholms Musikkonservatorium	3 000 kr	Profilkostnaderna i form av merkostnader avseende lärarlöner, undervisningsmateriel samt kostnader till följd av skolans öppethållande under kvällar och helger.
Viktor Rydbergs gymnasium i Danderyd	1 750-2 500 kr	Elevgrupperna är mindre än genomsnittet i den kommunala skolan (max 25 elever), högre kostnaden för läromedel genom att engelska används som arbets-språk, skolans satsning på IT-teknik och datorn som hjälpmedel i undervisningen.
Viktor Rydbergs gymnasium i Stockholm	2 500 kr	Kostnader för läromedel och personligt handledarskap.

Bilaga 2

Förteckning över nationellt fastställda ersättningar för de olika gymnasieprogrammen läsåret 1999/2000

Observera att dessa belopp endast syftar till att gälla i de fall elevernas hemkommuner och den fristående gymnasieskolan inte lyckats komma överens om ersättning. *Bidragsnivån skall i första hand fastställas mellan elevernas respektive hemkommuner och den fristående gymnasieskolan.*

<i>Program</i>	<i>Belopp (kr / elev och termin)</i>
Barn- och fritidsprogrammet	26 700
Byggprogrammet	42 300
Elprogrammet	39 100
Energiprogrammet	42 700
Estetiska programmet	34 900
Fordonsprogrammet	46 000
Handels- och administrationsprogrammet	26 900
Hantverksprogrammet	37 800
Hotell- och restaurangprogrammet	36 400
Industriprogrammet	48 300
Livsmedelsprogrammet	40 300
Medieprogrammet	35 300
Naturbruksprogrammet	65 000
Naturvetenskapsprogrammet	27 100
Omvårdnadsprogrammet	35 300
Samhällsvetenskapsprogrammet	24 000

Källa: Bilaga till Förordningen om fristående skolor .

Skillnader i ersättningsbelopp under åren 1997 – 1999

	SFS 97:650	SFS 98:750	Skillnad 1997-1998	SFS 99:579	Skillnad 1998-99
BF	22 900	25 800	2 900	26 700	900
BP	35 300	45 300	10 000	42 300	-3 000
EC	34 900	39 300	4 400	39 100	-200
EN	39 950	49 500	9 550	42 700	-6 800
ES	36 700	36 200	-500	34 900	-1 300
FP	35 150	44 100	8 950	46 000	1 900
HP	23 200	26 700	3 500	26 900	200
HA	31 100	39 300	8 200	37 800	-1 500
HR	33 350	37 100	3 750	36 400	-700
IP	40 400	50 400	10 000	48 300	-2 100
LP	34 800	39 900	5 100	40 300	400
MP	32 250	35 800	3 550	35 300	-500
NP	42 350	61 100	18 750	65 000	3 900
NV	22 900	26 900	4 000	27 100	200
OP	23 950	27 800	3 850	35 300	7 500
SP	21 400	24 700	3 300	24 000	-700

Förteckning över fristående gymnasieskolor berättigade till bidrag enligt 9 kap. 8 § skollagen

Nedan följer en förteckning över de fristående gymnasieskolor som Skolverket förklarat berättigade till bidrag enligt 9 kap. 8 och 8 a § § skollagen (1996:1044). Se även förordningen (1996:1206) om fristående skolor samt bilaga till denna (1997:650). I slutet av förteckningen finns namn på de skolor Skolverket fått uppgift om ej kommer att vara verksamma under läsåret 1999/2000.

Skola	Utbildning	Hänförs i bidragshänseende till följande program
ABB Industrigymnasium, Ludvika	specialutformat program	industriprogrammet
ABB Industrigymnasium, Västerås	specialutformat program	industriprogrammet
Apelrydsskolan, Båstad	specialutformade program	hotell- och restaurangprogrammet samhällsvetenskapsprogrammet
Bladinsskola, Malmö	nationella program	naturvetenskapsprogrammet samhällsvetenskapsprogrammet
Byggarskolan, Karlstad	nationellt program	byggprogrammet
Carl Adolph Agardh-gymnasiet, Lund	specialutformat program	samhällsvetenskapsprogrammet
Curt Nicolín-gymnasiet, Finspång	specialutformat program	industriprogrammet
Cyber Gymnasiet, Nacka	nationella program	samhällsvetenskapsprogrammet naturvetenskapsprogrammet
Donnergymnasiet, Gotland	nationella program	barn- och fritidsprogrammet estetiska programmet hotell- och restaurangprogrammet livsmedelsprogrammet naturvetenskapsprogrammet samhällsvetenskapsprogrammet
Dormsjöskolan, Hedemora	specialutformat program	naturbruksprogrammet

Skola	Utbildning	Hänförs i bidragshänseende till följande program
Engelska skolan, Stockholm	nationella program naturvetenskapsprogrammet	samhällsvetenskapsprogrammet
Ekebyholmsskolan, Norrtälje	nationella program	naturvetenskapsprogrammet samhällsvetenskapsprogrammet
Ellen Key skolan, Stockholm	Waldorfgymnasium åk 10-12	samhällsvetenskapsprogrammet
Enskilda gymnasiet, Stockholm	nationella program	naturvetenskapsprogrammet samhällsvetenskapsprogrammet
Esaias Tegnér gymnasiet, Växjö	specialutformat program	samhällsvetenskapsprogrammet
Espenes Fria Gymnasium, Solna	specialutformat program	energiprogrammet
Europaskolan i Strängnäs, Strängnäs	specialutformat program nationellt program	samhällsvetenskapsprogrammet naturvetenskapsprogrammet
Falkenbergs Tekniska ¹⁷ Gymnasium, Falkenberg	specialutformat program	elprogrammet naturvetenskapsprogrammet
Folkuniversitetet, Linköping	specialutformat program	samhällsvetenskapsprogrammet
Folkuniversitetet Naturhum. Gymnasium, Norrköping	specialutformat program	naturvetenskapsprogrammet
Fordonsutbildningar i Örebro, Örebro	nationellt program	fordonsprogrammet
Franska skolan, ¹⁸ Stockholm	nationella program specialutformat program	naturvetenskapsprogrammet samhällsvetenskapsprogrammet samhällsvetenskapsprogrammet
Gimleskolan, Lilla Edet	nationellt program	samhällsvetenskapsprogrammet

¹⁷ Detta beslut upphävdes av Länsrätten den 6 augusti 1999.

¹⁸ Redigeringsfel avseende skolans nationella program har i denna förteckning rättats till.

Skola	Utbildning	Hänförs i bidragshänseende till följande program
G.U.C. Media, Uppsala	specialutformade program	elprogrammet medieprogrammet
GTU Framtidsgymnasium, Göteborg	specialutformat program	industriprogrammet
Göteborgs högre samskola, Göteborg	nationella program	naturvetenskapsprogrammet samhällsvetenskapsprogrammet
Göteborgs Praktiska Gymnasium, Mölndal	specialutformade program	industriprogrammet fordonsprogrammet energiprogrammet elprogrammet
Göteborgs Tekniska Instituts Gymnasieskola, Göteborg	specialutformade program fordonsprogrammet	elprogrammet
Haninge Fria Gymnasieskola, Haninge	nationellt program	samhällsvetenskapsprogrammet
Hushållsskolan i Bräkne-Hoby, Ronneby	specialutformat program	hotell- och restaurangprogrammet
Internationella gymnasiet/ International College, Stockholm	nationella program specialutformat program	samhällsvetenskapsprogrammet naturvetenskapsprogrammet samhällsvetenskapsprogrammet
Internationella Gymnasiet/ International College, Solna	nationella program specialutformat program	samhällsvetenskapsprogrammet naturvetenskapsprogrammet naturvetenskapsprogrammet
Internationella Gymnasiet/ International College, Täby	nationella program specialutformat program	naturvetenskapsprogrammet samhällsvetenskapsprogrammet naturvetenskapsprogrammet

Skola	Utbildning	Hänförs i bidragshänseende till följande program
IT-Gymnasiet ¹⁹ Stockholm	specialutformat program	elprogrammet
Jakobsbergs Fria Gymnasium AB, Järfälla	nationellt program specialutformade program	omvårdnadsprogrammet naturvetenskapsprogrammet samhällsvetenskapsprogrammet
Johannaskolan, Örebro	Waldorfgymnasium åk 10-12	samhällsvetenskapsprogrammet
Johannes Hedbergskolan, Helsingborg	specialutformat program	samhällsvetenskapsprogrammet
JS Gymnasiet, Botkyrka	nationellt program	samhällsvetenskapsprogrammet
Kalmar Waldorfskola, Kalmar	Waldorfgymnasium åk 10-12	samhällsvetenskapsprogrammet
Karolinaskolan, Höör	specialutformat program	naturbruksprogrammet
KCS Kristna Gymnasium, Höör	specialutformat program	samhällsvetenskapsprogrammet
Keramiskskolan, Lidköping	specialutformat program	hantverksprogrammet
Konsumentföreningen Stockholms Gymnasium, Stockholm	specialutformade program	samhällsvetenskapsprogrammet handels- och administrations- programmet
Kristofferskolan, Stockholm	Waldorfgymnasium åk 10-12	samhällsvetenskapsprogrammet
Kungsbacka Internationella Gymnasium, Kungsbacka	specialutformat program	samhällsvetenskapsprogrammet

¹⁹ fd Framtidsgymnasiet i Kista

Skola	Utbildning	Hänförs i bidragshänseende till följande program
Kungsbacka Tekniska Gymnasium, Kungsbacka	specialutformat program	elprogrammet
Kungsängens Internationella Gymnasium, ²⁰ Upplands-Bro	specialutformade program	samhällsvetenskapsprogrammet estetiska programmet hantverksprogrammet naturvetenskapsprogrammet
Lidingö IT-Gymnasium, Lidingö	nationella program	samhällsvetenskapsprogrammet naturvetenskapsprogrammet
Livets Ords Kristna Gymnasium, Uppsala	nationella program	naturvetenskapsprogrammet samhällsvetenskapsprogrammet
LM Engströms Gymnasium, Göteborg	nationella program specialutformat program	naturvetenskapsprogrammet estetiska programmet samhällsvetenskapsprogrammet
Martinskolan, Stockholm	Waldorfgymnasium åk 10-12	samhällsvetenskapsprogrammet
Mediagymnasiet, Nacka	nationellt program	medieprogrammet
Mobila IT-gymnasiet, Stockholm	nationella program	naturvetenskapsprogrammet samhällsvetenskapsprogrammet medieprogrammet
Munkeröds Utbildningscenter, Håbo	nationellt program	hantverksprogrammet
Munkeröds Utbildningscenter, Stenungsund	nationellt program	hantverksprogrammet

²⁰ Detta beslut upphävdes av Länsrätten den 27 juli 1999.

Skola	Utbildning	Hänförs i bidragshänseende till följande program
Nacka Tekniska Yrkesgymnasium, Nacka	nationellt program	fordonsprogrammet
Naturbruksgymnasiet Bollerup, Tomelilla	nationellt program specialutformat program	naturbruksprogrammet naturbruksprogrammet
Naturbruksgymnasiet i Järna, Södertälje	nationellt program	naturbruksprogrammet
Nyköpings Restaurangskola AB, Nyköping	nationellt program	hotell- och restaurangprogrammet
Perstorps Industriegymnasium, Perstorp	specialutformat program	industriprogrammet
Procivitas Privata Gymnasium, Helsingborg	specialutformat program	samhällsvetenskapsprogrammet
Procivitas Privata Gymnasium, Stockholm	specialutformat program	samhällsvetenskapsprogrammet
Procivitas Privata Gymnasium, Växjö	specialutformat program	samhällsvetenskapsprogrammet
Rudolf Steinerskolan i Göteborg, Göteborg	Waldorfgymnasium åk 10-12	samhällsvetenskapsprogrammet
Rudolf Steinerskolan i Norrköping, Norrköping	Waldorfgymnasium åk 10-12	samhällsvetenskapsprogrammet
Rudolf Steinerskolan i Lund, Lund	Waldorfgymnasium åk 10-12	samhällsvetenskapsprogrammet

Skola	Utbildning	Hänförs i bidragshänseende till följande program
Saltåskolan, Järna	specialutformat program	estetiska programmet
Sigrid Rudebecks gymnasium, Göteborg	nationella program	naturvetenskapsprogrammet samhällsvetenskapsprogrammet
SKF:s Tekniska Gymnasium, Göteborg	specialutformat program	industriprogrammet
SL Industritekniskt Gymnasium, Stockholm	specialutformat program	industriprogrammet
Sollentuna Fria Gymnasium, Sollentuna	nationella program medieprogrammet	estetiska programmet
Stockholms Estetiska Gymnasium, Solna	specialutformat program	estetiska programmet
Solviksskolan, Södertälje	specialutformat program	samhällsvetenskapsprogrammet
Stockholms Musik- konservatorium, Stockholm	nationellt program	estetiska programmet
S:ta Ragnhildgymnasiet, Södertälje	nationella program naturvetenskapsprogrammet	samhällsvetenskapsprogrammet
Södertörns Fria Hantverks- gymnasium, Botkyrka	nationellt program	hantverksprogrammet
Täby Media Gymnasium, Täby	specialutformat program	medieprogrammet
Umeå Waldorfskola, Umeå	Waldorfgymnasium åk 10-12	samhällsvetenskapsprogrammet
Vackstanäsgymnasiet, Södertälje	specialutformat program	hotell- och restaurangprogrammet

Skola	Utbildning	Hänförs i bidragshänseende till följande program
Viktor Rydbergs Gymnasium Stockholm, Stockholm	nationella program	naturvetenskapsprogrammet samhällsvetenskapsprogrammet
Volvos Industriegymnasium, Skövde	specialutformade program	industriprogrammet elprogrammet
Värmdö Tekniska skola, Värmdö	nationella program	fordonsprogrammet byggprogrammet
Västerås Waldorfskola, Västerås	Waldorfgymnasium åk 10-12	samhällsvetenskapsprogrammet
Växjö Internationella Skola, Växjö	specialutformat program	samhällsvetenskapsprogrammet
Örjanskolan, Järna	Waldorfgymnasium åk 10-12	samhällsvetenskapsprogrammet

Sedan denna förteckning skrevs och publicerades i SKOLFS nr 5 den 7 juli 1999 har Skolverket fått besked om att följande skolor ej är verksamma läsåret 1999/2000:

Byggarskolan i Karlstad, **Cybergymnasiet** i Nacka, **Dormsjöskolan** i Hedemora, **Espenes Fria Gymnasium** i Solna, **Falkenbergs Tekniska Gymnasium** i Falkenberg, **Gimleskkolan** i Lilla Edet, **Hushållsskolan i Bräkne-Hoby** i Ronneby, **Internationella gymnasiet/International College** i Solna, **Internationella gymnasiet/International/College** i Täby, **JS Gymnasiet** i Botkyrka, **Keramiskskolan** i Lidköping, **Kungsängens Internationella Gymnasium** i Upplands-Bro, **Nacka Tekniska Yrkesgymnasium** i Nacka, **Procivitas Privata Gymnasium** i Stockholm.